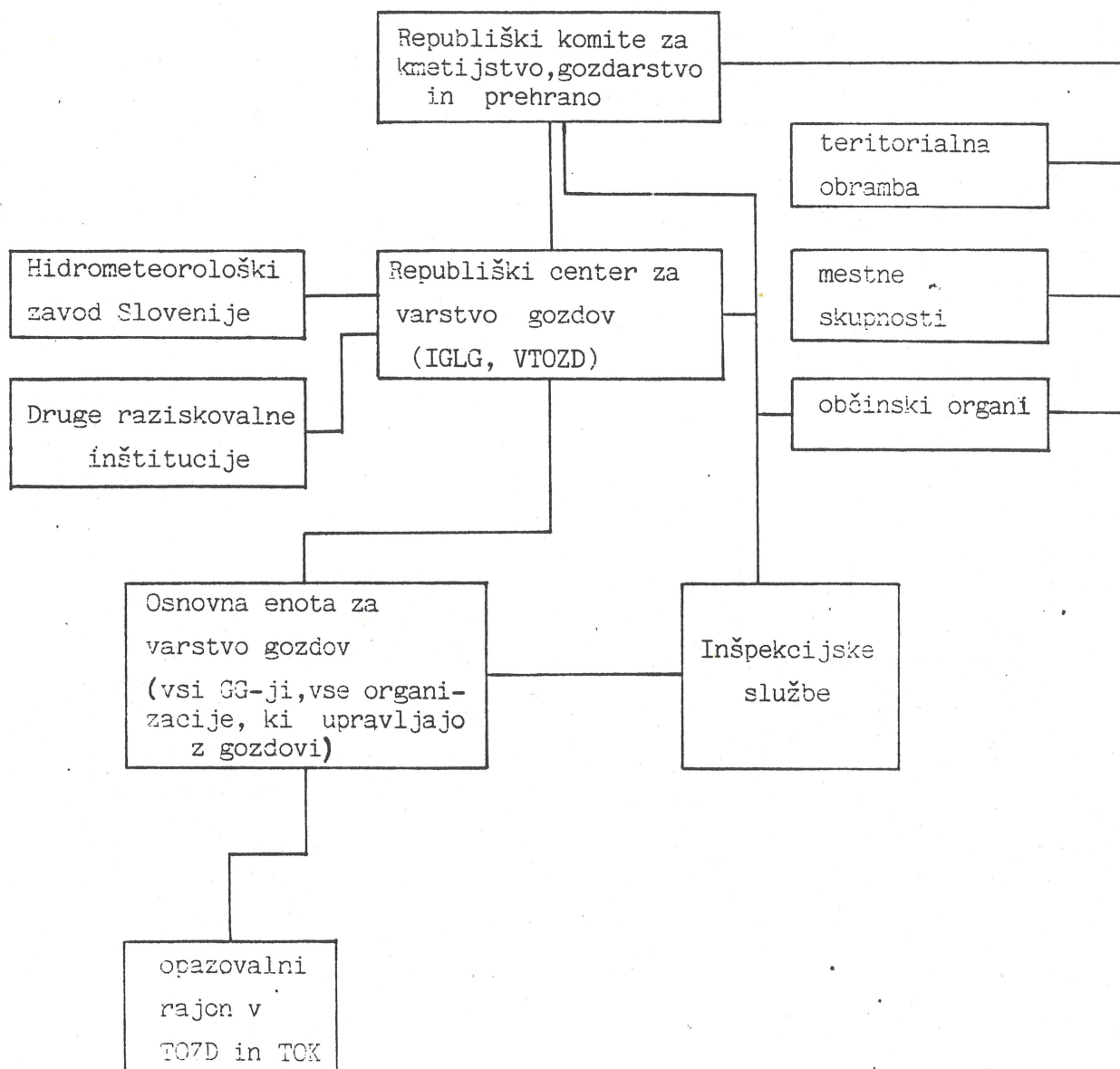

19880321

Predlog za organiziranje poročevalske, diagnostične in prognostične službe
za varstvo gozdov (PDP službe) v Sloveniji

Varstvo gozdov bomo izboljšali, ker ga moramo. Moramo ga zato, ker nam gozdovi propadajo. Kako ga bomo, je stvar dogovora. Dogovoriti se moramo skupaj in skupaj bomo varstvo gozdov tudi izvajali.

PDP služba naj bi v Sloveniji delovala v naslednji obliki

Osnovna enota za varstvo gozdov bi imela naslednje naloge:

- ugotavljanje pojava škodljivih biotskih in abiotskih dejavnikov v gozdovih
- takojšnje sporočanje o pojavu poškodb gozdov republiškem centru za varstvo gozdov, v primeru neznanih povzročiteljev pa takojšnje pošiljanje ustreznih vzorcev
- organizacija in izvedba periodičnih popisov propadanja gozdov
- organizacija in opravljanje zatiralnih ukrepov proti škodljivim dejavnikom v gozdnih in topolovih drevesnicah, v gozdovih in nasadih
- opravljanje zdravstvenih pregledov objektov za pridelovanje gozdnega semena na sosednjem območju, kot ga predpisuje pravilnik (Ur.list SFRJ, 1986, št.52, str.1542-1588)
- izdelava letnih planov za varstvo gozdov in skrb za vključitev varstva v vse plane DO
- zagotovitev materialnih in finančnih sredstev za varstvo gozdov
- nabava , čuvanje in vzdrževanje tehničnih sredstev.

Osnovna enota PDP službe bi bila organizirana v vsaki delovni organizaciji, ki gospodari z gozdovi. Vodil bi jo gozdar z visokošolsko izobrazbo.

Tega bi za vsako DO poimensko določil RK KGP. Ta strokovnjak bi področje, ki ga obsega osnovna enota za varstvo gozdov (vse gozdove DO), razdelil na opazovalne rajone in za vsakega pridobil terenskega delavca, ki bi mu poročal o škodah v gozdovih ter zbiral in dostavljal vzorce poškodovanega drevja, grmovja in zelišč. To delo naj bi opravljali delavci , ki so mnogo v gozdu, ki se zanimajo za varstvene probleme, ki gozd dobro poznajo in zato opazijo vsako spremembo v njem (vodje revirjev in drugi delavci TOZD-ov in TOK-ov). Pomen in vloga varstva gozdov, njegovi cilji, metode in strategija bi bili z aktivnostjo teh delavcev stalno prisotni pri vseh delih v gozdu. To je tudi edini mogoč pristop k intenziviranju varstva gozdov. Menimo, da uspešnost PDP službe temelji na vestnem, strokovnem in zagnanem vodju osnovne enote in njegovih pomočnikov na terenu.

Za uspešno delovanje osnovnih enot je predpogoj znanje. Kot največjo nujnost je potrebno organizirati redne in stalne izobraževalne seminarje za terenske delavce. Te bi organiziral vodja osnovne enote v sodelovanju z republiškim

centrom za varstvo gozdov. Njihov namen bi bil spoznavanje represivnih in preventivnih varstvenih ukrepov v gozdovih, integralnega varstva gozdov, konkretnih navodil za načine pregleda gozdov, spoznavanje bolezni in škodljivcev. Za vodje osnovnih enot bi morali v okviru VTOZD-a organizirati specialistične kurze (ali tretjestopenjski študij) varstva gozdov. V vsakem gozdnem gospodarstvu je danes zaposlen referent za gojenje in varstvo gozdov. Domnevamo, da bo z intenziviranjem PDP službe referent za gojenje in varstvo postal preobremenjen in bo potrebno na novo sistemizirati delovno mesto "varstvenika gozdov". Vizija razvoja varstva gozdov v Sloveniji mora vključevati delavca-specialista za varstvo gozdov, ki bo zaposlen v vsakem gozdnem gospodarstvu. Ta bo suvereno obvladal probleme varstva, opremljen bo z nujnimi delovnimi instrumenti (lupa, mikroskop, literatura). Pot do takega stanja bo dolga, vendar moramo ugotoviti že danes, ali se tak cilj sklada s potrebami slovenskega gozdarstva in če se, pričeti to nalogo uresničevati.

V delovnih organizacijah, ki upravljajo z manjšimi površinami gozdov seveda ne bi namestili varstvenika gozdov, ampak bi to delo opravljal poleg drugih zadolžitvev gojitelj ali drugi delavec-gozdar.

Republiški center za varstvo gozdov bi imel naslednje naloge:

- določanje škodljivcev, bolezni in škodljivih abiotskih dejavnikov v gozdovih, dajanje priporočil za zatiranje biotskih dejavnikov ali saniranje poškodb gozdov zaradi abiotskih dejavnikov
- svetovanje in sodelovanje pri zdravstvenih pregledih objektov za pridelovanje gozdnega semena
- obdelava podatkov iz osnovnih enot za varstvo gozdov, sinteza letnih podatki iz raziskovalnega dela
- izobraževanje strokovnjakov v operativi:
izobraževalni seminarji v osnovnih enotah in vsakoletni republiški seminar za varstvo gozdov
- izdelava pisnih navodil za zbiranje podatkov in vzorcev, obrazcev za popis škod in izobraževalnih materialov
- po potrebi izdelava planov za zatiranje pomembnejših bolezni in škodljivcev v posameznih področjih ali v celi republiki
- redna poročila o vplivu škodljivih biotskih in abiotskih dejavnikov na gozd za RK KGP.

Republiški center za varstvo gozdov bi bil formalno organiziran v IGLG, v bistvu pa bi delo skupno opravljali delavci IGLG in VTOZD za gozdarstvo. Obe raziskovalni inštituciji bi bili dolžni omogočiti normalno delovanje centra (računalniške storitve, sodelovanje tehnikov, laboratorijske storitve, zbirke). RK KGP bi vodjo centra določil kot stalnega člana zvezne komisije za gobarja, v okviru katere republike poročajo o delovanju PDP službe za varstvo gozdov Zveznemu komiteju za kmetijstvo. Center bi se povezal z drugimi raziskovalnimi organizacijami, katerih analize so potrebne za delovanje službe (Hidrometeorološki zavod Slovenije, Kmetijski inštitut, VTOZD za agronomijo, KIBK). V republiškem centru bi obstajal centralni arhiv vseh podatkov. Poleg tega bi bil center zadolžen za zbiranje vseh podatkov o biologiji nevarnejših bolezni in škodljivcev iz literature, za ugotavljanje potencialno nevarnih tujih bolezni in škodljivcev naših in tujih drevesnih vrst, za ugotavljanje slabosti v razvojnem ciklusu določene bolezni ali škodljivca, za ugotavljanje najustrežnejših metod preprečevanja vdora in širjenja nevarnih bolezni in škodljivcev iz sosednjih držav. Tudi republiški center za varstvo gozdov ima dolgoročni cilj - poleg determinacije in ugotavljanja razširjenosti biotskih in abiotskih dejavnikov je njegov cilj prognoziranje pojava pomembnejših škodljivcev in bolezni. Za to delo je potreben natančen vpogled v biologijo določenega organizma, poznati moramo njegove patogene in na tej osnovi predvideti razvoj populacije v prihodnosti ter najti preventivne ali represivne ukrepe, ki naj ta razvoj ustavijo. Prognoziranje zahteva dolgoletno delo ozko usmerjenega specialista, ki ga danes nimamo.

Republiški komite za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano bo PDP službo vzpostavil in skrbel za njeno delovanje. V primeru večjih epifitocij ali gradacije škodljivcev bo za zatiranje lahko aktiviral teritorialno obrambo. S pomočjo inšpekcijskih služb bo zagotovil delovanje PDP službe na področjih, kjer ni družbenih gozdov in privatni lastniki niso organizirani. RK KGP bo tudi povezava med Zveznim komitejem za kmetijstvo in republiškim centrom za varstvo gozdov.

Gozdarske Inšpekcijske službe bodo kontrolirale delovanje PDP službe v delovnih organizacijah in poskrbele za zbiranje podatkov v gozdovih, ali nasadih, ki niso v upravljanju v okviru gozdarstva. Podatki, ki jih pri svojem delu pridobijo gozdarski inšpektorji, bi morali biti vključeni v arhiv podatkov republiškega centra za varstvo gozdov.

Zakonska določila predvidevajo, da PDP službo financirajo in izvajajo tisti, ki z gozdom upravljajo. Financiranje osnovnih enot za varstvo gozdov je torej naloga posamezne DO, ki upravlja z gozdovi, financiranje republiškega centra pa bi bilo zagotovljeno iz združenih sredstev gozdarstva za raziskovalno delo.

Poročanje o škodljivih biotskih in abiotskih dejavnikih v gozdovih in prognoziranje njihovega pojavljanja je obveznost gozdarstva, ki je zakonsko določena. Kako in koliko bo ta zakonska obveznost koristila slovenskemu gozdarstvu in predvsem zdravju naših gozdov, je odvisno od kakovosti organizacijske zasnove in od resnega dela vsakega člana FDP službe. V času razcveta slovenskega gozdarstva smo varstvo gozdov zanemarili; čas je, da varstvu priznamo in damo večji pomen.

Pri snovanju nove organizacijske oblike varstva gozdov želimo aktivno sodelovanje vsega gozdarstva. Vse dopolnilne predloge, mnenja, pomisleke o predlagani organizacijski obliki sporočite **do 21.3.1988 na IGLG.**

Vaše predloge bomo upoštevali pri dokončni postavitvi organizacije.

Tako dodelani predlog bomo predložili Odboru za gojenje in varstvo gozdov pri SZG in Republiškem komiteju za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (RK KGP), ki je zadolžen za vzpostavitev in delovanje PDP službe za varstvo gozdov v Sloveniji.